Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

...Пишіть і др(у)куйте... А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми – по-своєму. У їх – народ і слово, і у нас – народ і слово. А чиє краще, нехай судять люди...

Тарас ШЕВЧЕНКО

(Передмова до нездійсненого видання «Кобзаря»)

№ 26 (389)
28 червня 2012 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

СПІЛЬНО ПОДОЛАЄМО РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРШОВІНІЗМ

УХВАЛА

сесії Головної ради Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка

15 червня 2012 р. **м. Київ**

Ухвалений Верховною Радою у першому читанні законопроект «Про засади державної мовної політики» є реальною загрозою стабільності не лише в Україні, а й у Європі. Головна Рада ВУТ «Просвіта» інформує український народ про те, що Верховна Рада України, ухваливши в першому читанні проект закону «Про засади мовної політики в Україні», вийшла за рамки своїх повноважень, визначених Конституцією України. При реєстрації та розгляді цього законопроекту було допущено ряд порушень Конституції України та Реґламенту Верховної Ради України.

Незважаючи на те, що виборчі змагання та уподобання різняться у представників різних реґіонів України, у нашій державі панує міжнаціональний мир та суспільна злагода. Ухвалення цього законопроекту фактично започатковує створення зони нестабільності в одній із найбільших європейських країн. Прийняття у першому читанні проекту закону «Про засади державної мовної політики» – продовження руйнування Української держави та її конституційного ладу нинішньою владою, яка виступає знаряддям спецслужб Росії. Ухвалення цього закону поверне практику минулого – асиміляцію і денаціоналізацію українців, посилить денаціоналізацію національних меншин, що врешті-решт спричинить до духовного й фізичного геноциду українського народу.

Спільними зусиллями подолаємо російський імпершовінізм в Україні, не дозволимо нівечити національні традиції, культуру українського народу, його віру й насамперед нашу прабатьківську мову.

З метою недопущення руйнування Української держави та її конституційного ладу Головна рада ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

закликає:

обласні об'єднання, творчі спілки, громадські організації, всі національно-патріотичні сили України самоорганізовуватись на захист своїх конституційних прав;

започаткувати акції української громадянської непокори, створити Комітет української громадянської непокори та Громадську слідчу комісію для розслідування обставин ухвалення проекту Закону «Про засади державної мовної політики» всупереч Конституції України;

організувати протести проти ухваленого в першому читанні антидержавного, антиукраїнського, антиконституційного законопроекту з метою руйнування української державності;

брати участь у акціях громадянської непокори, які проводитимуть національно-патріотичні сили;

проводити роз'яснювальну роботу серед людей про фальшування Європейської хартії мов меншин та Конституції України провладною більшістю у Верховній Раді України;

зосередити просвітницько-культурну роботу в кожній сім'ї з метою роз'яснення руйнівних наслідків для долі української нації та держави витіснення української мови з усіх сфер суспільного життя;

спільно працювати з національними меншинами у справі захисту їхніх національних мов та української як державної;

формувати неґативне ставлення до тих політиків, які своїм голосуванням проштовхнули антиукраїнський, антидержавний законопроект «Про засади державної мовної політики»;

організовувати масовий і рішучий бойкот тим чиновникам, які у своїй службовій діяльності ігнорують державну мову;

звернутись до Національної ради з питань радіо і телебачення про дотримання у ЗМІ ліцензійних вимог щодо статті 10 Конституції України;

звертатись до Ради Європи і світового співтовариства щодо обмеження конституційних прав українців, упосліджения їх на своїй рідній землі.

Сподіваємося, що спільними зусиллями відіб'ємо чергову атаку проти української мови, збережемо цілісність Української держави та захистимо наші національні права.

P. S. Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка рекомендує всім керівникам РМО й просвітянських осередків врахувати у своїй діяльності висловлені в Ухвалі думки.

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,28 грн., на три місяці – 12,24 грн., на півроку – 22,83 грн., на рік – 44,46 грн.

НАШІ СВЯТА

КОНСТИТУЦІЯ – ВИЩИЙ ЗАКОН ДЛЯ ВСІХ

СЬОГОДНІ – ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ

Шістнадцять років тому Верховна Рада ухвалила Основний Закон незалежної України. На думку багатьох правників – він, хоч і має достатньо білих плям і передумов для двозначних трактувань, був одним із найкращих у сучасному світі. У ньому записані права та обов'язки кожного громадянина держави – від найвищого посадовця до звичайного безхатченка. Та спитайте будь-якого українця, чи в реальному житті він може реалізувати свої права? На жаль, відповідь буде заперечною. І насамперед Конституції не дотримується влада, вона монополізувала і маніпулює нормами. Скажімо, щойно В. Янукович прийшов до влади, йому Конституційний Суд відразу повернув повноваження, яких не мав Л. Кучма.

Сьогодні Конституція не є безумовною цінністю ані для суспільства, ані для влади. В цьому, мабуть, і є основна проблема суспільства. Конституція втратила свій сакральний смисл, перетворилася швидше на міф, аніж на визначальну детермінанту суспільного життя. Основний Закон і справді слід змінювати шляхом внесення необхідних поправок. Їх мають напрацьовувати фахівці – компетентні люди з відповідним досвідом, авторитетом та професійними навиками. Після цього їх має затвердити суспільство шляхом референдуму. Отож нібито з цією метою і створена Конституційна асамблея. Але насторожує той факт, що вона – допоміжний орган при Президентові України. В умовах, коли чинна влада дедалі більше втрачає довіру, нова Конституція може ввести норму замість усенародного обрання Президента його обиратимуть у парламенті. І якщо у Верховній Раді після майбутніх виборів знову з'явиться пропрезидентська більшість, то чи не переоберуть чинного «ґаранта» на пожиттєве правління?

Але є надія, що народ цього не допустить.

Зі святом вас, українці!

Пряма мова

ВІТАЛІЙ КЛИЧКО:

За газові угоди, які підписала Тимошенко, за тією ж статтею може вкотре сісти і Янукович. Тому що підписав Харківські угоди і обіцяв, що газ буде дешевшим. Хіба газ став дешевшим?..

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Юрій Шухевич оголосив мобілізацію

Головний командир УНСО, Герой України Юрій Шухевич на 79-му році життя вирішив стати народним депутатом. Він планує балотуватися в окрузі, який охоплює Коломийський та Городенківський райони. «Ви ж бачите, що діється! Те, що відбулося, скажімо, нещодавно, – ухвалення законопроекту про реґіональні мови. Усе свідчить про те, що так звана опозиція домовилася з «реґіоналами». Вони мали можливість зірвати засідання, але цього не зробили», – каже син Романа Шухевича. Він повідомив, що видав наказ про загальну мобілізацію усіх членів організації УНА–УНСО і набір до її лав громадян віком від 16 до 50 років. Націоналісти планують активізувати свої вишкільні табори й проводити роз'яснювальну роботу серед населення.

Будуть нові тролейбуси

Спорудження двох нових ліній і придбання 30 сучасних тролейбусів – такі новації передбачені затвердженою Урядом програмою розвитку міського транспорту Івано-Франківська до 2017 року. Першу нову лінію на вулиці Довженка, яка протягнеться до кільця в кінці вулиці Мазепи, могли б уже починати будувати – вся проектна документація готова. Наразі – затримка за коштами. Оновлення тролейбусного парку міста також на часі, бо останню покупку – один львівський «ЛАЗ» – комунальне підприємство «Електроавтотранс» зробило ще позаторік.

Збіжжя зберуть більше

В області очікують зібрати більше врожаю, ніж торік, оскільки в цьому році значно зросла посівна площа зернових. За нинішнього стану посівів прогнозоване валове виробництво зерна очікується близько 530 тис. тонн. Озимого ріпаку планують зібрати 50 тис. тонн.

Нарешті визначилася

Партія «Громадянська позиція» Анатолія Гриценка ввійшла до складу об'єднаної опозиції. Як повідомив її лідер Анатолій Гриценко, документ про об'єднання був підписаний ще 15 червня. Серед іншого в ньому передбачається, що лідери партій, які об'єдналися, не погодяться на «будь-які кадрові пропозиції, якщо такі надійдуть від нинішньої влади, несуть персональну відповідальність за людей, яких вони пропонують» тощо.

І не червоніє

Прем'єр-міністр Микола Азаров заявив про зростання промислового виробництва в Україні за п'ять місяців на два відсотка, хоч за офіційними даними Держстату зростання становило всього 0,7 відсотка. Варто зазначити, що зростання навіть на 2 відсотка не є приводом для гордості. Нагадаємо, що раніше Азаров заявив про те, що торік українці стали в три рази частіше ходити до музеїв та театрів, а також про те, що в 16 разів зросла купівля мобільних телефонів. Словом, покращення вже настало.

Скільки коштуватиме «язик»

У разі ухвалення законопроекту «Про засади державної мовної політики» видатки на його виконання становитимуть від 12 до 17 мільярдів гривень на рік. Про це заявила начальник відділу департаменту фінансів соціальної сфери Міністерства фінансів Валентина Брусило. Проти законопроекту висловилися також практично всі учасники парламентських слухань – представники профільних комітетів Верховної Ради, міністерств, науково-дослідних інститутів, відомі вчені та громадські діячі. Але іншої думки – реґіонали, зокрема, наші земляки – народні депутати Ігор Зварич і Володимир Личук, які голосували за антиукраїнський законопроект.

Справу Тимошенко розгляне Євросуд

Європейський суд з прав людини оприлюднив дату розгляду справи, що стосується екс-прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко. Засідання призначене на 28 серпня ц. р. Адвокат Ю. Тимошенко Сергій Власенко підтвердив інформацію про те, що суд призначив розгляд справи саме на цю дату. Він нагадав, що перше звернення Тимошенко до Європейського суду відбулося торік 10 серпня і призначення слухань на серпень цього року, тобто менше, ніж через рік. Для практики Європейського суду це досить оперативне рішення.

Обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

30 червня, 16.00 Вічевий майдан

ДЛЯ МОЛОДІ!

Відпочиваємо разом з «Просвітою»

ПРОФЕСІЙНЕ СВЯТО

КРЕДИТНІ СПІЛКИ: СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Минуло двадцять років від початку відродження кредитних спілок в Україні після їх примусової ліквідації радянською владою. Квазісоціалістичний режим боявся мати в країні економічно й політично незалежних від нього вільних громадян, об'єднаних у саморегулівні організації. Досвід довоєнної Польщі переконливо довів, що українська нація в умовах колоніального режиму польської держави успішно, під егідою «Просвіти», створила й розвинула виробничі, обслуговуючі та кредитні кооперативи, які, можна сказати, стали економічною і політичною базою України, державою в державі. Тоталітарний режим Радянського Союзу на словах сповідував інтернаціоналізм, а фактично проводив політику насильницької русифікації, як Польща – полонізації, що і є справжньою метою будь-якого колонізатора. Така держава-агресор завойовує вільні народи, щоб їх денаціоналізувати й зробити своїми сателітами.

Сьогодні маємо незалежну Україну. Перші, створені за підтримки канадської програми, кредитні спілки святкують своє двадцятиріччя. Щороку, у першу суботу липня, світова кооперація відзначає своє професійне свято – Міжнародний день кооперації, а чотирисотенний загін кредитних спілок України разом із 200 мільйонами людей світового співтовариства, об'єднаних у майже 53 тисячі кредитних спілок, кожного третього четверга жовтня святкує ще й Міжнародний день кредитних спілок. Дійсно, досягнення кредитних спілок вражаючі – їхні сумарні активи становлять 1 460 551 666 291 долар США. Не випадково 2012 рік оголошений Міжнародним роком кооперативів. А тому хочемо висловити впевненість, що він принесе нам стабільність ринку, послужить поштовхом до більш активного розвитку всієї кооперації в Україні, перш за все, кооперації фінансової як найважливішого чинника всіх кооперативних починань.

Що ж таке кредитна спілка? Громадяни називають її народним банком. Це неприбуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у власному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки. Отже, завдання кредитної спілки полягає у задоволенні потреб її членів у власному кредитуванні, а її діяльність ґрунтується на добровільності вступу та свободі виходу з кредитної спілки, рівноправності членів кредитної спілки, самоврядуванні, гласності. Звідси: органами управління і контролю за її діяльністю є загальні збори членів кредитної спілки, спостережна рада, ревізійна комісія, правління та кредитний комітет. А це означає, що кожен член кредитної спілки є її співвласником і має рівне право на участь в управлінні і контролі діяльності кредитної спілки.

Це і є суттєвою відмінністю кредитної спілки від банку, де громадянин є тільки клієнтом, а не власником. У кредитній спілці її члени самі визначають розмір кредитної процентної ставки, їм же належить і незаперечне право розпоряджатися доходами кредитної спілки. Власне тому кредитні спілки надають кредити (позички) своїм членам набагато нижчі від багатьох акціонерних і навіть державних банків, а на паї чи депозити членів спілки нараховують вищі відсотки, ніж роблять це банки. В кредитних спілках відсутні комісійні нарахування на кредити тощо. Для певної категорії членів кредитної спілки, а також зайнятим у сільському господарстві надаються суттєві знижки для отримання кредитів.

Світова стабільна динаміка зростання кредитної кооперації є безпосереднім доказом її продуктивності й надійним захистом від світових економічних рецесій і криз. Надійність кредитної кооперації перевірена часом і є результатом корпоративного управління кредитною спілкою її власними членами.

Анатолій НЕДІЛЕНКО,
голова правління Калуської КС «Самопоміч»

ПРОЩА

У МАРІЯМПІЛЬ – ДО БОГОРОДИЦІ

У останні вихідні відбулася прощa до святині Маріямполя – образу Богородиці з маленьким Ісусиком на руках – з нагоди освячення монумента – фігури Матері Божої Маріямпільської. У багатолюдній прощі взяли участь і просвітяни. Відслужили Святу Літургію і освятили монумент Матері Божої Маріямпільської митрополит Володимир Війтишин у супроводі священиків і польського ксьондза, який приїхав на урочистості разом із громадянами сусідньої Польщі.

З групою просвітян – членів Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка екскурсію історичними місцями містечка Маріямпіль провела голова первинної організації товариства «Просвіта», вчителька української мови і літератури Ольга Осташ. Вона навела ряд цікавих фактів з історії забудови та розташування містечка.

Прочани побували на території колишнього замку, де збереглися частини центрального і бокового входів. Тепер там розміщена лікарня, біля якої росте найбільший у краї дуб – ровесник Маріямполя (1378 рік), обхват його становить сім метрів. Під ним 1920 року відпочивав Симон Петлюра, який перебував на Прикарпатті. Поряд – споруджена місцевими майстрами ще 1930 року школа, яка нині є культурним і освітянським осередком для маріямполян і жителів навколишніх сіл.

На головній вулиці у центрі Маріямполя знаходиться Народний дім. Побудований у 1926–1927 роках як просвітницький заклад, функціонує і тепер. Пані Ольга показала нам місце, де на скелі над самим Дністром буде споруджена капличка і впорядковане джерело, з якого б'є цілюща вода. За переказами, вона дуже помічна, особливо – при хворобах очей.

Просвітяни щиро вдячні пані Ользі, яка витратила свій час для цікавої і змістовної розповіді про цю місцевість. Після спільного обіду всі мали змогу побачити виступи художньої самодіяльності – сімейних колективів із багатьох сіл Галицького та сусідніх районів. Чудово співали мама і дочка з Крилоса, сестри-близнючки з Сапогова, священик з Долини та багато інших.

За проведені урочистості маріямполяни подякували і вручили на вишиваному рушникові коровай уродженцю Маріямполя, просвітянину, професору Івано-Франківського медичного національного університету Володимирові Боцюрку. Усі щиро дякували членові Правління обласного об'єднання товариства «Просвіта», депутату Верховної Ради І демократичного скликання та депутату обласної ради Дмитрові Захаруку за втілення ідеї відродження традицій в українських родинах.

Наталія СИНИЦЯ,
Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
Тетяна ФІҐОЛЬ, *просвітяни*

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

ЄВГЕН ЛУПАКОВ: МОГУТНІЙ ДУХ ГЕРОЇВ – МОЛОДИМ!

Зустріти в Стопчатові під час відкриття пам'ятника сотенному УПА Василеві Скригунцю – Гамалії одного з будівничих Військово-морських сил України, депутата Верховної Ради України попередніх скликань, капітана першого рангу, зрештою, мого давнього приятеля ще з перших українсько-НАТОвських військових навчань «Партнерство заради миру» («Сі Бриз-97») Євгена Лупакова було для мене приємною несподіванкою. Тож я не втримався від журналістської спокуси взяти в нього інтерв'ю…

М. С.: Пане Євгене, у цій святковій обстановці нашої карпатської глибинки, де завдяки справжнім патріотам, зокрема, Дмитрові Павличку, відроджуються славні сторінки історії борців за волю України, а отже, відроджується волелюбний дух українства, прошу Вас оглянути нинішній шлях державної незалежності України, та й Ваше становлення як українського патріота-державника.

Є. Л.: Хоч уже понад двадцять років Україна незалежна і я як діючий військовослужбовець ВМС України, як колишній народний депутат України і головне – як колишній яничар (добрячий був яничар, бо в окупаційному радянському війську дослужився до звання капітана першого рангу) увесь цей час не тільки намагаюся, як казала Слава Стецько, будувати Україну навколо себе, а й постійно відроджувати в собі українця. Тому стараюся побувати на заходах, присвячених пам'яті народних героїв. Збагатившись героїчною історією, намагаюся її осмислити, систематизувати й передати своє бачення української історії і нашої української складної дійсності своїм друзям, журналістам і політикам, тим, хто має змогу донести мої думки, в першу чергу, молоді. Бо доти, доки ми не відродимо Україну довкола себе, в отих хахлах, яких, на жаль, – до біса, поки в них не відродимо українців не тільки за назвою, але й за духом, ми не зможемо відродити Незалежну Соборну Українську Державу. Ще Гарібальді казав: «Італію ми здобули, треба здобувати італійців». Італію він здобув, а італійців він здобути не зміг – вони його знищили. Україну ми маємо, але яку? Нинішня влада – промосковська, антиукраїнська й тому нічого українського не відроджується. Щоправда, тут, на західних теренах України, не зважаючи на репресії, депортації, розстріли ще зберігся український дух і він тепер поширюється всією державою. Східна, Центральна, Південна України були винищені поголовно і голодоморами, і вивезеннями, і розстрілами. На місце знищених з усіх закутків Радянського Союзу москалі завезли переселенців, які нині не знають ні свого роду, ні племені. Але з них треба робити українців, як і з перероджених на хахлів українців.

М. С.: Пане Євгене, ми з Вами познайомились у Криму під час перших Українсько-НАТОвських військових навчань «Сі Бриз-97», які мали відкрити Україні надійний безпековий щит державної і територіальної цілості й вивести Україну на європейські цивілізаційні перспективи. Однак, Німеччина і Франція за активної підтримки Росії загальмували входження України до рятівного Євроатлантичного альянсу.

Є. Л.: Хай це буде на совісті тих німців, які обрали собі в керівники колишню очільницю німецького комсомолу, а всі очільники комуністичної партії і комсомолу були сексотами КҐБ. Певно, така вказівка і як нагорода – найдешевша в Європі ціна за російський газ. Що стосується вступу України до НАТО, то можу сказати, що тільки завдяки тому, що Україна ввійшла до структурного підрозділу НАТО «Партнерство заради миру» до нинішнього часу Військово-морські сили України мали змогу займатися бойовою підготовкою в морі. Бо ми знаємо, що всі ці двадцять років незалежності України Збройні сили України фінансувалися на десять відсотків від реальних потреб, а ВМС України – ще менше. Фінансування ВМС України заледве вистачає на зарплату кадровому складу моряків. Все тримається на ентузіазмі й патріотизмі. Отож уся бойова підготовка ВМС України фінансувалась НАТОвськими структурами. Інше питання: Україна формально проголошена позаблоковою державою, але минає 17 років як ми ввійшли до так званого «Ташкентського договору» про спільну з Росією протиповітряну оборону. А це вже військовий договір. Фактично, декларуємо одне, а робимо інше. Тобто якщо договір з москалями, то можна повертатись назад до колоніального стану, а якщо договір з НАТО, то нібито не можна.

М. С.: Якщо пам'ятаєте, на прес-конференціях у Донузлаві НАТОвські адмірали повідомили, що, приміром, за існуючими у світі розцінками тільки за оренду кількох бухт Севастополя НАТОвськими військами Україна поповнювала б державну казну як мінімум чотирма-п'ятьма мільярдами доларів щорічно, а за перебування в Севастополі Чорноморського флоту Росії, за нещадну експлуатацію російськими військовиками берегової інфраструктури Кримського узбережжя Україна не тільки нічого не отримує, а фактично ще й дотує росіян найвищими у світі цінами за російський газ, найдешевшою українською електроенергією, питною водою і великими збитками екологічного характеру, не кажучи вже про відкриті зазіхання на територіальну цілість нашої держави.

Є. Л.: Росія в Україні нічого не орендує. Не існує в природі жодного договору оренди. Є договір про тимчасове перебування Російського ЧФ на території України. Тобто іноземні війська на українській території перебувають як окупаційні війська. Тому вони й ведуть себе як окупанти. Навіть у тих формальних папірцях, які підписані з Росією, не згадується жодного українського маяка. Але навіть під час Радянського Союзу на території маяків не стояли військові ґарнізони, військові частини. Сьогодні російські окупанти ввели на території українських маяків окупаційні російські війська. І не лише на території Криму, але і в Херсонській області. Це ті війська, які ввійшли на територію України ще в 20-их роках і до сьогоднішнього дня ці окупаційні російські війська з території України не виведені. Фактично Україна й Росія залишаються в стані війни, оголошеної Росією Україні ще в грудні 1917 року. На цей ворожий акт Росії УНР відповіла оголошенням стану війни з Росією в лютому 1918 року. Стан війни з Україною Росія досі не скасувала, як не підписували скасування стану війни з Росією ні УНР, ні гетьман Павло Скоропадський. Тому ми формально і юридично перебуваємо у стані війни з Росією. Росія для України – окупант, і ми повинні називати речі своїми іменами. Поки вони і ми не зрозуміємо хто є хто, доти і будемо перебувати в стані невизначеності.

М. С.: Якого значення, з огляду на вищесказане, набувають заходи, подібні до сьогоднішнього відкриття пам'ятника сотенному УПА Гамалії?

Є. Л.: Як і на початку інтерв'ю, я наголошую, що подібні заходи відкривають наші історичні й героїчні сторінки. Тільки на таких прикладах, на правдивій героїчній історії можемо виховати нове покоління. У нас не тільки унікальна українська земля, але й історія унікальна. Тому передусім її треба відкривати й передавати українській молоді. Перемогу здобувають тільки об'єднаними зусиллями, тому й не дивно, що на сьогоднішньому святі прозвучало багато закликів до об'єднаних дій усіх проукраїнських політичних сил. І, як співається у повстанській пісні: «Владу неодмінно ми візьмем, Україна вільною буде!»

Розмовляв ***Микола СИМЧИЧ,***
с. Стопчатів на Прикарпатті

ВШАНУВАННЯ

ТАМ ПОХИЛИЛАСЬ КАЛИНА…

У день Пресвятої Трійці на сільському кладовищі с. Бовшів Галицького району після церковної відправи, зберігаючи батьківські традиції, відбулася панахида біля могили Борцям за волю України, де похоронені січові стрільці, й біля могили воїнів УПА. Цей захід проведений з ініціативи Галицької районної організації ВО «Свобода» з допомогою працівників Будинку культури та духовного наставництва отця-мітрата Леонтія Насташинського – настоятеля церкви Святого Духа села Бовшів.

Після поминальної відправи, яку провів отець-мітрат Леонтій Насташинський за участю отця Михайла Віхотя й отця Михайла Цимбалістого, були покладені вінки до могил Борцям за волю України та воїнів УПА. На мітингу виступили виконувач обов'язків голови Галицької районної організації Петро Остафійчук і житель с. Бовшів Петро Микитин.

У виконанні молоді села прозвучали стрілецькі пісні «Ой у лузі червона калина», «Там на горі, на Маківці», «Ой полечко-поле», «І знову кров», «Повіяв вітер степовий» та багато інших. Громада й гості села співали разом із виконавцями, пройнявшись духом патріотизму. Поетичні рядки, що прочитали Леся Горбачевська й Роксолана Мацьків також не залишили нікого байдужими.

Такі ж заходи відбулися в селі Крилос з участю членів Галицької районної організації ВО «Свобода» Петра Остафійчука, Богдана Боцвіна, Олега Федорняка. На могилі воїнів УПА після панахиди відбувся мітинґ, на якому виступив виконувач обов'язків голови Галицької районної організації Петро Остафійчук.

Петро МИКИТИН

ЗГАДАЛИ МАРКА ЧЕРЕМШИНУ

138-му річницю від дня народження видатного українського письменника-демократа Марка Черемшини відзначили у Снятині. Захід відбувався в літературно-меморіальному музеї письменника і був поєднаний із врученням щорічної літературної премії імені Марка Черемшини. Лауреатами премії стали у номінаціях: «журналістика, література» – Тетяна Вовк; «краєзнавча робота, просвітницька діяльність» – Мирослав Атаманюк; «образотворче мистецтво» – Станіслав Смирнов; «театрально-виконавська діяльність» – Микола Кейван – керівник народного аматорського театру «Ґердан» Прутівського Будинку культури.

ДУХОВНЕ

Христос сказав: «Побудую Церкву мою, і сили пекельні не переможуть її». І такою є правдива Церква. А є ще інший аспект – «зовнішній двір храму». Є Церква Божа, і є навкруг неї ніби загальна церковна огорожа. І правдива Церква виявляє себе назовні в історії. Та є дещо, що існує тільки «назовні», а всередині «ви сповнені лицемірства й беззаконня», – бачив і свідчив сам Господь.

АБИ ДУША ЛЮБОВІ ЗАБАЖАЛА

А що сьогодні бачить у наших Церквах Христос? У світі останнім часом спостерігаємо неґативні тенденції. Тому й з'явився вислів: «Весь світ перевернувся». Дійсно, чого всі хочуть? Чого добиваються? Хіба вищі цінності та ідеї тепер не потрібні?

Зрештою, котра Церква може прямо й відкрито засвідчити про свій «внутрішній двір», що там усе свято, чисто і справедливо, так, як вона цього вчить і до чого закликає суспільство? Адже суспільство, яке належить до тієї чи іншої Церкви, є її дзеркалом. За суспільством можна оцінити й Церкву. Сьогодні всюди і все вирішує мамона, і Церква, на превеликий жаль, не відгороджена від цього.

Історія Церкви починається з Тайної вечері. В цьому – її передісторія: з одного боку – «горе вам, книжники, фарисеї, лицеміри… гроби побілені», а з другого – тут, у загальній огорожі обрядовості старозавітньої Церкви – Іван Хреститель і майбутні апостоли, і вже «народжена Церква» – Марія Богородиця.

«Зовнішній двір» може «звужуватися», а може й розширюватись і наповнюватися пітьмою. Звичайно, перші християни ще залишались усередині старозавітнього храму, виконуючи його обряди, продовжували молитися з тим юдейством, котре розіп'яло Христа.

Проте з самого початку, як сказано в книзі «Дії святих апостолів», вони «ламали по домах хліб», тобто окремо звершували Євхаристію. І в цьому є образ існування світла й темряви. Чи не спостерігаємо ми за багатьма неґативними ознаками духовного життя, та й, правду кажучи, за його завмиранням й дотриманням тільки обрядів і традицій, бачимо щоразу більш прискорений процес формування цього «зовнішнього двору» Церкви? Чи не парадокс, що за останні двадцять років у нас відкрилось багато прекрасних храмів: відремонтовані старі, будуються різних архітектурних стилів нові, видається чимало духовної літератури, функціонують духовні навчальні заклади і священнослужителів достатньо, а мораль катастрофічно й очевидно (та чи для всіх?) паде. На потвердження цього достатньо згадати хоча б про сумне перше місце України в світі з підліткового алкоголізму,про стрімкий ріст вражених СНІДом, про постійно зростаючу кількість розлучень і т. ін. А що вже говорити про дошлюбну й подружню чистоту, про розпусту й аборти, які вважаються нормою життя і кожна людина, як вона гадає, має право (звідки воно взято? хто його дав?) сама вирішувати, що їй робити, і тут – ніхто нікому не суддя. А Бог?

Що ж у нас не так?

Наше суспільство дуже хворе і нещасливе. Добровільно відходячи від Бога, воно позбавляє себе найдорожчого і найважливішого – вищої любові до Бога. Власне, тільки в цьому – сенс життя. А без цієї любові немає справжнього життя, є просто існування і не може бути земного щастя. Її не замінить ні комфорт, ні багатство, ні добробут, ні успіх, ні влада, ні слава, ні будь-що інше. Відсутність цієї любові – це знак спустошення душі й дорога у безвість: до розпачу, відчаю, розчарування, депресії, алкоголізму, наркоманії – це справжня смерть людини. Тут доречні мудрі слова відомого філософа українського походження Володимира Соловйова, який говорив: «У перших християн не було ні храмів, ні вівтарів, ні уставів. Але їхня любов до розп'ятого Бога була їхнім непорушним храмом, нетлінним вівтарем і незмінним уставом! В останніх християн будуть храми, вівтарі, устави. Але закриються для Бога закам'янілі серця людські, й даремно буде Він стукати у це каміння».

А що ж проповідують Церкви устами своїх священнослужителів?

Проповідують Слово Боже, та тільки одягнене в культ богослужінь, традицій, обрядів, чинів, треб. Та якби ми всі: єпископи й священики, не тільки в неділі і свята під час відправ, а в будні дні зі Святим Письмом у руках і зі Словом Божим на устах ішли в навчальні заклади до учнів і студентів, учителів і професорів і голосили спасенну Христову науку, а побожним життям свідчили свою віру й любов, то, без жодного сумніву, ми врятували б нашу молодь. Проте боляче й сумно згадувати перестороги святого Серафима Саровського, який передбачав, що «в останні часи буде багато священнослужителів, але мало духовних отців».

Не раз доводилося чути від вірних: «Ви тут не священик, а в храмі і в облаченні». Тож і оцінюють священика не за його щоденним духовним життям, а як він відслужив у храмі (хоч і це важливо). А якщо такий ще й відремонтує церкву і територію навколо впорядкує, то за це обов'язково отримає нагороду й буде зарахований до «кращих». Та хіба блиск золота, срібла й діамантів на митрах і облаченнях свідчать про внутрішній молитовний стан, побожність, висоту духовності, віру, смиренність, лагідність і любов? Якби то так. Тільки б цей блиск не засліпив Христа смиренного, приниженого, обпльованого, побитого і страждаючого. А любов до Нього можна свідчити тільки своїм праведним життям і щирою любов'ю до ближніх. Власне так Він і вчив.

Так, багато зла бачимо в світі, і навіть за церковною огорожею, а ще більше – в собі. І все-таки в душі жевріє надія. Напевно, тому, що Господь Бог наш, який дуже нас любить, «усе покриває, всьому вірить, на все надіється», як каже святий апостол Павло, і наше зітхання про правду, можливо, приймає за саму правду. Така Його милість. Як говорив святий Макарій Великий: «Душа приєднується до Церкви не через те, що зробила, а через те, чого забажала».

Господи! Нехай буде так!

Через Твою велику і спасенну голгофську жертву, через силу Святого Духа – іншого Утішителя, якого Ти послав нам, через Церкву Твою святу, спаси нас. Амінь!

Михайло МЕЛЬНИК, *протоієрей*

АГІЙ!

ГІРКИЙ ДОСВІД БІЛОРУСІ, або ЧИ ВАРТО НАСТУПАТИ НА ГРАБЛІ

Прикро, соромно і страшно, що близько п'яти мільйонів українців називають себе українцями, але рідною мовою вважають російську, а це 14 відсотків населення України. Хай це буде на їхній совісті. Це лише початок суцільної русифікації. Якщо буде ухвалений законопроект «Про засади державної мовної політики», то стане в нас, як у Білорусі.

Ось коротка історія знищення білоруської мови десятимільйонного народу. До 1994 року, поки в Білорусі державною мовою була рідна і одна – білоруська, нею розмовляло близько 70 відсотків населення. Зараз нею розмовляють 5 відсотків. І це за якихось 18 років. У 1995 році з ініціативи Лукашенка ввели другу державну мову – російську. І остання стрімко витіснила рідну мову з державної сфери. Зараз у Білорусі немає національного білоруського телебачення. У судах, державних установах, на підприємствах – лише російська мова. В університетах у кілька разів звузили філологічні факультети білоруської мови. Не чути її у школах, дитячих садочках, вищих і середніх школах. У Білорусі практично немає газет білоруською мовою. Якщо і є кілька, то друкуються двома мовами. І лише окремі громадські організації під пильним оком служб безпеки видають листівки й газети рідною мовою. І це при тому, що діє двомовність.

Це приклад того, як зникає мова у не такій уже й малій європейській державі. А поруч – у кілька разів менша Естонія (де проживає 22 відсотки росіян), в якій живе і процвітає рідна мова. Ось до чого привела народ тоталітарна влада Лукашенка. Тобто де-юре є держава Білорусь, а де-факто – російська губернія, в якій панує інша нація. Загублена самоідентифікація, зникає мова, культура, звичаї, обряди. Мине ще якесь десятиріччя і білоруська мова зникне, як мова давніх латів.

Вчімося на прикладі цієї держави, бо ніхто окрім нас рідної української не захистить. Мене дивує сон нашої численної інтеліґенції – учителів, лікарів, держслужбовців. Де ініціативи, демонстрації з низів, телеграми в Уряд? Адже більшість у парламенті України таки думає просунути законопроект про мови. Не допустімо цього, бо це буде початком знищення держави Україна.

Степан БОЙКО

ТВОРЧІСТЬ

ДЛЯ ДІТЕЙ І ПРО ДІТЕЙ

Щосуботи й щонеділі діти і батьки чекають на радіо «Дзвони» (105,8 FM) передачу «Веселий гармидер», а на обласному радіо (71,2 FM) – «Крок за кроком», очікують щасливого спілкування зі своїми друзями, які цікаво розповідають про однолітків, а також подають різні повчальні історії і різноманітну пізнавальну інформацію.

Радіопередачі ще й чотирьох років немає, але за своє двадцятихвилинне звучання в ефірі двічі на тиждень вона притягнула до себе багатотисячну зацікавлену аудиторію. А творять її самі школярі. На сьогодні їх тринадцятеро, серед них і ведучі Ярина Стринаглюк, Люба Джочка, Богодар Владика, Яна Дмитришин, Любава Бай, Леся Тисьожна, Ангеліна Сідляр, Ярема Стринаглюк, Галя Петришин, Марко Кімакович, Марта Квочак, Оленка Товарницька, Анна Михайлюк, Соломія Сорочинська, Тетяна Бечка, Юля Гробельна, Романія Микитчук, Інна Шешурак і, звичайно, керівник проектів – улюблена всіма редактор передач Мар'яна Стринаглюк.

Передача має постійні рубрики: «Повчальні історії», «Цікавинки від Яринки», «Сто талантів», «Корисні поради». Як багато доброго і повчального можна почути. Навіть про те, як правильно поводитися у транспорті й на вулиці, як правильно розмовляти по телефону. У передачі можна зустрітися із видавцями й авторами цікавих дитячих книжок, помандрувати іншими країнами.

Багато хто з перших талановитих дітей – гостей передачі стали відомі краянам, а це: Христина Васкул, Софія Терлецька, Оля Ошитко, Яніна Кисельова, Оксана Андрусишин, Оксана Горецька, ансамбль бандуристів ДМШ № 1 (керівник – Г. Вівчаренко і Л. Вальнюк), танцювальний колектив ЦДЮТ «Радість» (керівник – Л. Харебіна), вокальний ансамбль із Коломиї «Джерельце» (керівник – Л. Керничук), які побували за кордоном і представляли українські пісню і танець.

Звичайно, талановитих дітей у нашій області дуже багато і всі вони прагнуть своєї сцени й аудиторії, а радіопередача допомагає зростати і йти до свого слухача зі своїми здобутками.

Любов ЗОРІНА

НЕВІДОМЕ ПРО ВІДОМИХ

ТОГОБІЧНИЙ. ХТО Ж ВІН?

…Драматург, поет, актор, антрепренер родом з м. Городище на Київщині. Мова – про плідного й ориґінального своїм творчим набутком в українській літературі й драматургії Івана Щоголіва (1862–1933)…

У 1907–1910 рр. він очолював Товариство українських акторів у Києві, з 1910 р. – актор Лук'янівського народного театру, а у 20-ті роки керував драматичним гуртком у селищі Стеблів (нині – Корсунь-Шевченківський район на Черкащині).

У літературі й драматургії Іван Щоголів виступав під псевдонімом Тогобічний (Тогобочний).

(Закінчення. Поч. у № 24, 25)

* * *

…Якогось захмарного, з приморозком ранку 1939 року, в одній зі шкіл Чернігівщини з'явився новий учитель – Кіндрат Микитович Полуведько. Як зазначалося в його особовій справі, народився він 10 березня 1895 р. на Вінниччині. Там закінчив учительську школу, вчителював, долаючи службові сходинки від рядового освітянина до співробітника НКВД з псевдо Товариш Павло.

Перебуваючи в «резерві», Кіндрат Полуведько не полишав каїнової роботи: і тут, серед учительства, він відшукує «українських буржуазних націоналістів»…

Згодом, у 1934 році, набуде нове юдине псевдо – **Тогобічний.**

* * *

…Початок радянсько-німецької війни у червні 1941 року у життєпис провокатора із НКВД Кіндрата Полуведька-Тогобічного вносить нові сторінки його кривавого винахідництва. Його спільником у подальших діях – чекіст Іван Кудря. Головне завдання окреслене чітко: боротьба, в першу чергу, проти українських націоналістів. Німецькі окупанти – на другому плані.

Тож Кіндрат Полуведько перелицьовується на викладача німецької мови Половенка. Їде до Станіслава (нині – Івано-Франківська), де намагається сконтактувати з українським націоналістичним підпіллям.

Війна застає його у Львові, де ним зацікавилася Служби безпеки ОУН (б). Видає себе за «щирого українця», «ідейного націоналіста». Йому вдається вийти на провід ОУН (м) – Мельника, зокрема, на членів його проводу Омеляна Грибівського (псевдо – Сеник) та Миколу Сціборського. Прилаштовуючись до мельниківського крила ОУН, Половенко (Полуведько) намагався уникнути підозр бандерівської СБ. Разом з О. Грибівським-Сеником і М. Сціборським – у складі Похідної групи ОУН мельниківців Половенко (Полуведько) прибув до Житомира, замешкав з ними на одній квартирі. Вийшов на зв'язок з аґентурою НКВД і напередодні вбивства Омеляна Сеника-Грибівського і Миколи Сціборського 30 серпня 1941 р. загадково зникає з Житомира.

Вбивство цих провідних діячів ОУН (м) переслідувало одну ціль: загострити розкол в українському націоналістичному русі, довести його до розбрату і самознищення. А винуватцями у цій трагічній ситуації визнати ОУН (б) і німців. Павло Судоплатов у своїх спогадах так і вказує: Барановського, Сціборського, Грибівського, Сушка в Житомирі, мовляв, розстріляли… бандерівці. А «бойовик» Лемик, мовляв, ліквідований бандерівцями в Полтаві в 1942 р. Фактично Микола Лемик був розстріляний ґестапівцями за наводкою аґентури НКВД. Про підступність аґентури НКВД на окупованих німцями землях України у боротьбі проти українського самостійницького руху вказують багато дослідників цієї теми. Володимир Косик у своїй праці про спецоперації НКВД–КҐБ проти українського руху опору в особі ОУН, зокрема про загибель провідних чільників ОУН (м) у Житомирі 30.08.1941 р., зазначає: «…вбивство у Житомирі доконав радянський аґент у порозумінні з іншим радянським аґентом – членом ОУН-Мельника К. Полуведьком, який приїхав з обома членами ПУН, О. Сеником і М. Сціборським, до Житомира, з ними жив і якось скритно зник під час вбивства, а потім скоро з'явився і виконував працю в організації Мельника в Харкові».

Цієї думки є автори публікації «Де три гетьмани – там аґент-чекіст» Андрій Ганус та Ірина Коваленко у часописі «Експрес» (ч. 18. – 2010. – 25 лютого).

* * *

…У жовтні 1941 р. Половенко (Полуведько) – у Києві, у штабі Андрія Мельника. Він представляється як співробітник проводу ОУН (м). Не забарився зв'язатися з аґентом радянської розвідки, знайомим йому чекістом Кудрею. Їхній «тандем» у Києві у досить короткому часі позначився арештами членів українського націоналістичного підпілля, у першу чергу, з мельниківської ОУН.

* * *

…За вказівкою Івана Кудрі шлях Половенка (Полуведько) пролягає до Харкова. Завдання:

1. До приходу німців «леґалізуватися» у місті, а з окупацією ними першої української радянської столиці влаштуватися в управлінських структурах окупаційних властей;

2. Проникнути до складу Харківської організації українських націоналістів;

3. Використовуючи службове становище, продовжити роботи з розгрому українського націоналістичного підпілля у Харкові й краї.

Вже 25 жовтня 1941 р. він у складі «делеґації» харків'ян вітає німецьку армію з вдячністю за «визволення з-під більшовицького ярма». Досконало володіючи німецькою мовою, Половенко швидко знаходить порозуміння з окупаційною владою, зокрема з шефом ґестапо Гершвандером. Він – секретар Харківської міської управи. Це дає йому можливість «своїми» людьми (аґентами НКВД і членами більшовицького підпілля) обсадити адміністративні посади в управі, поліції, на біржі праці та інших структурах міста і районів. Він володіє ситуацією та отримує інформацію про українське націоналістичне підпілля і про плани діяльності ОУН на теренах Харківщини. Ця інформація реґулярно потрапляє до шефа ґестапо Харкова, яке влаштовує масові арешти членів українського націоналістичного підпілля. У катівнях ґестапо, як і до окупації Харкова у катівнях НКВД, гинули сотні українських патріотів. Тих, кого не добили ґестапівці, добивала більшовицька аґентура.

Та все ж справедлива кара не оминула провокатора, зрадника й юду Тогобічного-Половенка-Полуведька: він був викритий і сам потрапив у ту ж ґестапівську катівню, де повісився.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

ЦІКАВО

СКІЛЬКИ ВАЖИТЬ ЛЮДСТВО

287 млн. тонн – стільки людей тримає на собі наша планета. Учені підрахували, що середня вага дорослої людини – 62 кг. У США цей показник вищий на третину. Якби в усьому світі середня вага дорослої людини була такою ж, як у США, це було б рівнозначне збільшенню населення на один мільярд осіб. На думку дослідників, поширення ожиріння серед населення – проблема не лише для медицини, а й для довкілля, оскільки це разом зі зростанням чисельності населення збільшує навантаження на Землю.

З РОСИ І ВОДИ!..

Шановному просвітянину з м. Яремче, цьогорічному лауреату просвітянської премії імені Марійки Підгірянки

РОМАНОВІ КИСЕЛЮКУ – 65!

А він ще такий енергійний. Водить туристів з усієї України на Говерлу.

Творчого довголіття зичать йому просвітяни!

Голова ОО ВУТ «Просвіта»
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

СПОРТ

НА ВСІХ ДИСТАНЦІЯХ

На стадіоні Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу відбувся відкритий чемпіонат Івано-Франківської області з легкої атлетики серед ветеранів (осіб старших 30 років). У змаганнях взяли участь спортсмени з нашої і сусідніх областей. Успішно виступив на цих змаганнях член просвітянського осередку «Світовид» Василь Кричун, який став переможцем у чотирьох видах програми. Він виграв біг на 200 м, 800 м, 1500 м і спортивну ходьбу на 3 км. Вітаємо активного просвітянина з перемогою.

Наш кор.

ФЕСТИВАЛІ: АНОНС

ПРИКАРПАТСЬКІ СПІВАНОЧКИ

6–7 липня цього року в с. Космач Богородчанського району відбудеться Перший Всеукраїнський фестиваль мистецтв «Прикарпатські співаночки». Він покликаний сприяти піднесенню рівня сучасного мистецтва серед населення України, виявлення молодих талановитих співаків, танцюристів тощо.

Головою журі буде Герой України, народний артист України та колишнього СРСР Дмитро Гнатюк.

– Фестиваль має стати ще одним творчим майстер-класом з-посеред уже добре зарекомендованих Всеукраїнських фестивалів, як «Пісенний вернісаж», «Дитячий пісенний вернісаж», «Українська родина», «Ялтинське літо», «Азовські вітрила»... Він сприятиме об'єднанню України на основі рідних пісні і танцю, – розповів «Галицькій Просвіті» ініціатор проведення – заслужений діяч естрадного мистецтва України, керівник обласного відділення творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України» Нестор Мартинець. – Нас підтримав голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк, голова Богородчанської райдержадміністрації Володимир Єфімчук. До фестивалю долучився і поціновувач української пісні й танцю, сільський голова Космача Ярослав Климбус.

До журі, крім лауреата Шевченківської премії, увійшли заслужені діячі мистецтв України Віктор Герасимів, Євген Ваврик, заслужений працівник культури України Микола Гуменяк та інші.

Під час фестивалю проводитимуться різноманітні конкурси, ігри, працюватиме виїзна торгівля, діятимуть виставки вишивок і виробів інших ремісників.

Отож запрошуємо всіх бажаючих.

Телефони для довідок:
0674583771,
0994457662.

НЕЗАБУТНІ

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ЛЮДМИЛИ МАЛКОВИЧ-БОДРУГ

9 липня минає рік, як після важкої тривалої хвороби відійшла у вічність педагог-краєзнавець, поетеса, сестра поета і видавця Івана Малковича Людмила Антонівна Малкович-Бодруг.

Народилася вона в сім'ї селянина-пасічника Антося та кулінарки Юлії Малковичів 18 лютого 1967 року в селі Нижньому Березові Косівського району. Закінчила Яблунівську середню школу та філологічний факультет Івано-Франківського педагогічного інституту ім. В. Стефаника (1988). Навчалася в Київському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова. З 1988 року викладала українську мову й літературу в Нижньоберезівській школі. За 22 роки педагогічної діяльності стала душею учительського й учнівського колективів, мала велику повагу серед батьків, учнів і жителів села. Ще під час навчання у школі брала активну участь у художній самодіяльності, в роботі краєзнавчого гуртка, в організації краєзнавчих екскурсій, у зборі експонатів до майбутнього шкільного музею Івана Франка, вона – одна з його організаторів. Постійно допомагала в роботі музею історії села, згодом стала його завідувачкою.

Як краєзнавець й активна пластунка часто організовувала екскурсійні поїздки сільської молоді визначними місцями краю. На Великдень 1990 року перша вивісила синьо-жовтий прапор на будинку, в якому проживала. Довголітня голова нижньоберезівського осередку «Просвіти» й депутат сільської ради. Авторка багатьох сценаріїв тематичних вечорів, постановок шкільних вистав. Була гарним декламатором. Авторка поетичної збірки «Свічка зі снігу» (1996), значно доповненої та перевиданої 2010 року. У супровідному слові голова обласної Спілки письменників України поет Євген Баран зазначив: «те, що вона написала, хай і небагато, – світле і чисте, як різдвяна казка. У контексті розмови про її родину стає зрозумілий загальний, десь біблійний настрій цих віршів, лагідних тонів... Це не літературні вправляння, а щира й щедра сповідь-розмова світлої і мудрої Душі».

Дуже зворушливими є вірш-спогад про свого діда Івана Арсенича (1910–1987) та вірш, присвячений Тарасові Мельничуку. Людмила Малкович ніколи не афішувала себе як поетеса, не входила до поетичних угруповань, хоча й перебувала у гущі «поетичного раю». Вона просто навчала діток рідної літератури, виховувала в українському патріотичному й християнському дусі учнів і своїх дітей – сина Романа і доньку Ірину, яка навчається у Коломийському педагогічному коледжі Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

Обласна організація Національної спілки краєзнавців, «Просвіта», редакція газети, рідні, учителі глибоко сумують за невиджалуваною втратою великої патріотки, краєзнавця, педагога.

Петро АРСЕНИЧ,
Євген БАРАН,
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
Богдан ГЛІБЧУК

* * *

Недалеко обійстя Малковичів у Нижньому Березові весело хлюпоче річка Лючка, оспівана поетами Д. Павличком, Д. Арсеничем. Саме тут, біля річки під вербами, часто стояла й слухала ріку Людмила «і сама не помітила, як стала рікою», писала вона. А там далі – старий млин, куди ще, здається, зовсім недавно скликала Люся молодь, щоб поспівати давніх українських пісень, погратися в народні ігри. Щоб не забулися пісні, щоб не відмерли традиції, – бо це її дуже боліло.

Хата Малковичів оточена гарним, добре доглянутим садом. Люся дуже любила сад, розумілась на різних сортах, але найбільше любила антонівку. І чомусь ця яблуня навівала сум на ще досить юну Люсину душу. «Відійду тихо, як антонівка в саду», напише вона у вірші. Перші промені сонця вже цілують вікна школи. Сюди щоранку поспішала Людмила Антонівна до своїх учнів, до своїх друзів. Тут її любили й поважали, тут її пам'ятають і пам'ятатимуть завжди.

На все село красується золотоверха церква. Сюди щонеділі ходила пані Людмила і щиро молилась за своїх дітей, за свою родину, за свій народ...

Життя продовжується. На зміну весні прийшло літо, а так і рік минає, як Тебе, мила подруго, добра товаришко, чудова вчителько, немає. Як Ти любила життя, як хотіла його прикрасити, дотримуючись традицій, ведучи перед в громадському житті села... Людмила керувала осередком «Просвіти», провела багато змістовних свят і вечорів. Вже коли була дуже хворою, провела чудове свято «Розколяду».

Тепер на могилі Людмили Антонівни можна побачити вчителів, учнів, сусідів, просто друзів. А з портрета її добрі проникливі очі ніби питають: «Не забудеш?».

І наш обов'язок перед нею – пам'ятати й молитися за її душу.

Вчителі Нижньоберезівської школи

ПОРИ РОКУ: ЛИПЕНЬ

ПОЛОВІЮТЬ ЖИТА І ДУША РОЗКВІТА

У морі зелені та яскравих квітів по тінистих лісах, гаях, барвистих луках і схилах уже бродить липень. Його часто називають маківкою літа. Він славиться першими плодами копіткої праці хліборобів, городників, садівників. У спекотний полудень літо ніби притомлюється і відпочиває, дрімає біля блакитної гладі річок та озер, милуючись візерунками з різнобарвних квітів на смарагдовому оксамиті трав. Луки п'янять букетом ароматів свіжоскошеного сіна, відкриваються багатющі комори дарів природи.

Щойно викине рожеві «свічки» іван-чай, сміло вирушайте за чорницею в хвойні ліси. Та ще більше по лісових галявинах і вирубках вражають малинники, всіяні супліддями запашних соковитих кістянок. Заготовляти їх треба тільки в суху погоду. Терпко пахнуть чорні ґрона смородини. Ними ласують рябчики, глухарі, тетеруки, куниці, лисиці, ведмеді.

Про користь лісових ягід і їхні цілющі для людського організму властивості не доводиться говорити, вони – всім відомі. Скажімо, чорниці мають у собі речовини, які позитивно впливають на гостроту зору.

Та не лише радість збирання лісових ягід приносить нам друга половина літа. Розпочинається захоплююче тихе полювання за грибами. Коли пройдуть дощі й над лісом зависає туман, – вірна ознака того, що грибний урожай щедрий.

У липні риби вже віднерестилися. Погода, зазвичай, встановлюється сприятлива для риболовлі й відпочинку і, головне, – стійка. Цієї пори можна ловити будь-якою дозволеною літньою снастю. Та особливо бажаний липень для шанувальників поплавчанки, коли на тихій воді ранковими й вечірніми зорями видно найменший порух поплавка.

Теплі ночі ще короткі, й їх звабливо провести на березі річки, біля багаття. Якщо хмиз вологий, то досить посипати його сіллю – і дрова горітимуть на славу.

Половіють хліба, жнива виходять у зеніт. Сонце звертає на зиму, а літо – на спеку. Тремтить гаряче повітря, ніжаться на сонці квіти, приспані бджолино-джмелиною симфонією. Їхній духмяний запах вабить, чарує, збагачує цілющими фітонцидами. Радісних і приємних, корисних і повчальних зустрічей з рідною природою вам!

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

■ Тепло буде вдень, якщо вранці туман стелиться по воді, бджоли сидять на стінках вуликів, а коли латаття ледь-ледь піднімається над водою – по обіді дощитиме. Ранкова трава в низинах суха – наступної ночі буде дощ.

■ До пізньої ночі сюрчать коники, кажани довго літають після заходу сонця, павук снує нову павутину – буде завтра ясно й тепло.

■ Хвиля б'є проти течії, ворони злітає під хмари, шумить ліс без вітру, темнішає сонячне проміння, з'являється низька веселка, корови напасаються в передвечір'ї – до близької негоди.

■ Глухий грім – до тихого дощу, дзвінкий – до зливи, безперервний – попередження про град. Про градобій свідчать великі темні хмари, а також коли між ними трапляються білі.

■ Коли багато горіхів і мало грибів – бути зимі сніжною й суворою.

■ **7 липня (Івана):** сильна роса – на врожай огірків; дощить – до неврожаю; гроза – малий урожай горіхів, до того ж вони будуть порожніми.

■ **10 (Самсона):** дощить – до бабиного літа буде мокро.

■ **12 (Петра):** спека – на теплу осінь, дощитиме – сінокіс буде мокрим, після Петра замовкають соловейко й зозуля.

■ **18 (Кирила й Атаназія):** яскравий місяць – до щедрого врожаю.

■ **20 (Хоми і Фросини):** якщо дощ, то надовго.

■ **26 (Гаврила):** сильна злива з грозою – до дощової осені.

Підготував Ярослав ГЛАДУН, *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ...

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

липень

1 ЛИПНЯ

День архітектури України. Всесвітній день архітектури.

3 ЛИПНЯ

80 років від дня народження **Вадима Іллєнка,** відомого українського сценариста, кінорежисера, кінооператора.

6 ЛИПНЯ

75 років з дня смерті **Богдана Ігоря Антонича** (1909–1937), відомого українського поета, перекладача, автора збірок «Привітання життя» (1931), «Три перстені» (1934), «Книга Лева» (1936), «Зелена Євангелія» та «Ротації» (1938, посмертно).

7 ЛИПНЯ

25 років тому відбулася **установча конференція Львівської організації Фонду культури України** – першого офіційного опонента компартії.

8 ЛИПНЯ

105 років від дня народження **Олекси Гасина** (1907–1949), члена Проводу ОУН, полковника УПА.

100 років від дня народження **Йоанни Нижник-Винників** (1912–1993), української художниці школи О. Новаківського, керамістки, килимарниці, яка у 1930–1938 рр. часто перебувала у Космачі Косівського району, а з 1946 р. жила у Парижі.

11 ЛИПНЯ

55 років від дня народження **Богдана Кучера,** журналіста, поета, композитора і співака, уродженця с. Діброва Рогатинського району.

12 ЛИПНЯ

110 років від дня народження **Петра Голоти** (1902–1949), українського поета, похованого в Снятині.

14 ЛИПНЯ

140 років від дня народження **Левка Бачинського** (1872–1930), громадського діяча, адвоката, віце-президента ЗУНР, уродженця с. Серафинці Городенківського району.

115 років від дня народження **Мирослава Ірчана** (1897–1937), письменника і драматурга, уродженця с. П'ядики тепер Коломийського району, репресованого.

55 років від дня народження **Антона Морговського** (1957–2001), письменника, автора книг «Фіфті-фіфті» (1997), «Аве, Маріє, аве!» (2002), який жив і працював в Івано-Франківську.

15 ЛИПНЯ

120 років від дня народження **Мілени Рудницької** (1892–1976), українського педагога, письменниці, обраної у 1934 р. у Станиславові головою Українського жіночого конґресу.

16 ЛИПНЯ

Річниця ухвалення Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України (1990).

120 років від дня народження **Володимира Оскілка** (1892–1926), українського військового, громадсько-політичного і церковного діяча, організатора куренів українського козацтва у 1917 р., командувача Північно-Західного фронту.

75 років від дня народження **Богдана Голояда** (1937–2009), інженера лісового господарства, доктора технічних наук, професора Інституту туризму і менеджменту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

75 років від дня народження **Ади Роговцевої,** відомої актриси театру та кіно, народної артистки України та СРСР.

17 ЛИПНЯ

195 років від дня народження **Івана Айвазовського** (1817–1900), художника-мариніста, академіка, члена багатьох іноземних академій.

85 років від дня народження **Бориса Гуцуляка,** доктора хімічних наук (1990), професора кафедри органічної та прикладної хімії (1992) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

80 років від дня народження **Миколи Гуріна** (1932–2003), заслуженого артиста України, актора Івано-Франківського академічного обласного музично-драматичного театру імені Івана Франка.

21 ЛИПНЯ

105 років від дня народження **Олега Кандиби** (літ. псевдо – Олег Ольжич) (1907–1944), українського поета, політичного діяча і науковця, сина відомого українського поета Олександра Олеся, автора збірок поезій «Рінь» (1935), «Вежі» (1940), «Підзамче» (1946, посмертно), «Невідомому воякові» (1994) та інших.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)